

Det er altsaa fuldstændigt rigtigt, hvad jeg har sagt, at Skolecommissionerne efter Anordningen af 1814 bleve ophævede i 1841, og at det da blev overdraget Præsten alene at føre det Tilshyn med Skolevæsenet, som han har lovligt endnu den Dag idag, og som Udvalget foreslaaer forandret derhen, at Præsten skal beholde dette Tilshyn, men i Forening med to af Sogneraadet valgte Mænd. Jeg skalde troe, at dette er fuldstændigt correct og rigtigt. Udvalget er altsaa saa langt fra at ville gjøre et Tilbagekridt, at det foreslaaer at gjøre det Fremskridt, at man sætter to af Sogneraadet valgte Mænd, af hvilke mindst den ene skal være Medlem af Sogneraadet, ved Siden af Præsten i en Commission for at føre det Tilshyn, som Præsien til Dato har havt alene. Det er nu foreslaaet at sthyde Præsten heelt ud fra dette Tilshyn. Jeg har allerede under Sagens første Behandling havt Leilighed til at udtale, hvad jeg skal gjentage, at dersom denne Sag om Tilshynet med Skolevæsenet laa for her, dersom vi vare ved at omordne Almueskolevæsenet, vilde jeg være fuldstændigt enig med de ærede Herrer om, at vi skalde have et saghyndigt Tilshyn, og Præstens Tilshyn er langtfra ved alle Leiligheder at være saghyndigt. Men jeg siger, at vi ikke her kunne gaae hen at forandre den hele Ordning af vort Almueskolevæsen, som nu bestaaer, vi kunne ikke gaae hen at forandre denne Ordning saaledes i et enkelt Punkt ganske i Forbigaaende ved denne Lov, og det er derfor, at jeg her, ogsaa paa Udvalgets Begne, bestemt maa fraraade at gaae ind paa en saadan Forandring paa dette Steb. Der er ogsaa mange andre Forandringer, som maatte stee samtidig dermed; der er saaledes det overordnede Tilshyn, som ogsaa kunde fortjene Opmærksomhed og ønskes forandret, saa at vi ikke have opnaaet, hvad vi ville, i dette Forhold, om vi ogsaa fatte igjennem at sthyde Præsten heelt bort fra dette Tilshyn. Men, som sagt, det hører ikke hen i denne Lov, at tage et enkelt Stykke ud af den Bygning, som vistnok de Fleste ere enige om bør ribes ned og bygges om i sin Heelhed. Jeg troer, at, naar man har opnaaet, at Præsten, istedetfor at være ene og alene, faaer to Mænd af Communens Beboere ved Siden af sig, og at det er disse tre i For-

ening, der føre det nærmeste Tilshyn med Skolevæsenet, saa kan man slaae sig til Ro ved denne Lov og hie, indtil vi komme til en Forandring af Almueskolevæsenet, og jeg troer ikke, at det vil vare længe, inden vi maae komme dertil. — Jeg maa ogsaa opholde mig noget ved Forslaget under Nr. 92 af to ærede Medlemmer af Udvalget. Et af de ærede Medlemmer har igjen idag udførligt søgt at forsvare dette Forslag. Jeg kan imidlertid ikke erkjende, at han i nogen Maade har Ret i den Motivering, han har givet os af dette Forslag. Han har sagt, at Communalbestyrelserne ikke skulle afgjøre, efter hvilke Regler Skatterne skulle paalægges; de skulle ligne de Byrder, som udfordres, men de skulle ikke bestemme, efter hvilke Regler det skal stee. Men det gjøre de jo heller ikke her; vor Lovgivning har sagt, at de skulle staae tilstede ved Paaligning, deels efter Hartkorn, deels efter Formue og Leilighed, og de kunne ikke vælge nogen anden Skatnorm end een af disse to, de ere efter Loven indskrænkede til en af disse to. Loven har derimod givet dem den Frihed — og jeg beder vel bemærke, at det er Loven, da det ærede Medlem lagde saa bestemt Vægt paa Loven, — Loven har netop givet dem den Frihed — de tage den ikke af sig selv, men de have den ved Loven — at vælge inden disse Grændser, i hvilket Forhold de ville staae tilstede, der skulle bruges, ved at paaligne efter Hartkornet eller efter Formue og Leilighed. Denne Frihed har Loven givet dem, og nu kan altsaa Sogneraadet efter den nugsældende Lovgivning i hver Commune for sig afgjøre, hvormeget af disse Udgifter det vil dække ved Paaligning efter Formue og Leilighed, og hvormeget ved Paaligning efter Hartkorn. Det er vitterligt, at man har gjort dette meget forskjelligt. I nogle Communer lægger man f. Ex. $\frac{1}{10}$ paa Hartkornet og $\frac{1}{10}$ paa Formue og Leilighed, medens der kan være andre Communer, hvor man ligner $\frac{1}{10}$ paa Formue og Leilighed og $\frac{1}{10}$ paa Hartkornet. Nu vilde det forekomme mig ganske forunderligt, om man pludselig i en Lov, der gaaer ud paa at udvide Sogneraadenes Frihed, vilde sige: Det, der hidtil har været frit, skal der ikke være den fjerneste Grad af